

**Pr. lect. dr. Emil Cioară,
Facultatea de Teologie „Episcop dr. Vasile Coman“, Oradea**

**SFÂNTUL MASLU
– TAINA VINDECĂRII
ÎN BISERICA ORTODOXĂ:
ASPECTE LITURGICE, CANONICE
ȘI PASTORALE**

***Abstract:** Officiating of the Holy Unction in the Orthodox Church is based on demanding liturgical, canonical and pastoral prescriptions.*

Firstly, the holy servant must take into account the specific order of the Holy Unction which is taken from religious books, as it was laid down by the Holy Church. Any shortening, lengthening or improvisation of the ritual leads to officiating priest receiving different spiritual sanctions.

Secondly, the Church has laid down canonical rules for the Sacrament of the Holy Unction, regarding the officiators and receivers of the sacrament, the officiating time, the officiating context/conditions, the repeatability of the sacrament, the material of the sacrament, and so on.

Thirdly, the priest must also take into account the pastoral aspects of officiating the Holy Sacrament. He must consider the social status of the family of the sick person, must know his psychology and, apart from officiating, he must kindly analyze the sick person and offer the best scriptural, patristic and aghiographic basis to encourage him to fight the disease.

Respecting this triptych of rules leads to the validity of the sacrament and an increase in efficiency of its work in the life of the Christian tried by disease.

***Keywords:** Holy Unction, the sick person psychology, encouragement healing.*

1. Preliminarii

Știm cu toții că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât ca anul 2012 să fie declarat *Anul omagial al Sfântului Maslu și al îngrijirii*

bolnavilor. Drept urmare, pe tot parcursul anului în curs, Facultățile de Teologie Ortodoxă precum și Centrele eparhiale, de pe întreg cuprinsul Patriarhiei Române au organizat, și sunt în curs de desfășurare, multe manifestări științifice: simpozioane, conferințe, mese rotunde, având drept teme de dezbateră Taina sfântului Maslu și îngrijirea bolnavilor, privite și analizate, din perspective diferite. Studiul de față se înscrie pe linia aceluiași preocupări, dorind să prezinte câteva aspecte liturgice, canonice și pastorale cu privire la Taina Maslului și, implicit, a îngrijirii bolnavilor.

Biserica Ortodoxă a fost dintotdeauna preocupată de sănătatea spirituală și trupească a omului, fiind percepută în istorie ca o „comunitate tămăduitoare”¹ care a influențat întreaga viață spirituală a poporului, dând naștere la o atmosferă de sănătate și curăție morală. Mântuitorul Iisus Hristos a însoțit propovăduirea Evangheliei Sale cu multe și miraculoase vindecări. Această putere taumaturgică a dăruit-o și Sfinților Săi Apostoli (Marcu 6, 13; 16, 17-18; Luca 9, 6; 10, 19), iar aceștia, la rândul lor, prin succesiune apostolică au transmis-o urmașilor lor, adică episcopilor și preoților.

Pentru creștinii ortodocși Biserica este o realitate sacră, divino-umană, nu o simplă instituție lumească, iar terapia spirituală practică în Ea face parte integrantă din procesul mântuirii. Biserica este în fond un mare „spital duhovnicesc”, unde toți oamenii sunt chemați să vină, cu rănilor sufletești și trupești, să se vindece². Potrivit învățăturilor Noului Testament și ale Sfinților Părinți, lucrarea Bisericii este în fond o lucrare terapeutică prin care sunt vindecate bolile oamenilor, îndeosebi cele sufletești³.

Această terapie spirituală are drept scop restaurarea chipului lui Dumnezeu din om, alterat prin păcat. Calea către redobândirea asemănării cu Dumnezeu poate fi găsită doar în sânul Bisericii, prin Sfintele Taine⁴

1. Pr. dr. Mihai Valică, prof. univ. dr. Pavel Chirilă, asist. soc. drd. Andreea Băndoiu, Ec. drd. Cristian George Popescu, *Teologie Socială*, Ed. Christiana, București, 2007, p. 207.

2. Mitropolit Hierotheos Vlachos, *Boala și tămăduirea sufletului în tradiția ortodoxă*, ediția a doua, în românește de Constantin Făgețan, Ed. Sofia, București, 2007, p. 89.

3. Idem, *Psihoterapia Ortodoxă*, trad. de Irina Luminița Niculescu, Ed. Învierea, Arhiepiscopia Timișoarei, 1998, p. 35.

4. Preot Mihăiță Popa, *Îndrumar pentru restabilirea sănătății*, Ed. Evanghelistos, București, 2009, p. 14.

și prin celelalte lucrări sfinte. Hristos s-a numit pe sine „*doctor*“ (Marcu 2, 17). El este marele vindecător care S-a întrupat pentru a vindeca, a elibera neamul omenesc din robia păcatului și a morții. Vindecarea este un act sinergic divino-uman și eclezial; este reușita conlucrării între voința omului de a se vindeca, credința în Dumnezeu, puterea tămăduitoare a Creatorului prin Iisus Hristos și Duhul Sfânt – în sfântul locaș – ca spațiu al comuniunii, unde se revarsă harul divin. Dacă trupul este vindecabil sau nevindecabil, datorită mai multor factori, sufletul în schimb este întotdeauna vindecabil, atâta timp cât sălășluiește în trup⁵.

2. Sfântul Maslu – *aspecte liturgice, canonice și pastorale*

Sub aspect liturgic, nu vom insista asupra evoluției istorice a rânduiei Slujbei Maslului, ci ne vom referi doar la rânduiala actuală, așa cum este ea prezentă în Molitfelnic.

Știm în general despre Sfintele Taine că sunt „mijloacele sau actele externe și vizibile, prin care în Biserică se împărtășește harul dumnezeiesc care îndreaptă și sfințește pe oameni și îi unește tot mai strâns cu Hristos și cu Biserica Sa“⁶. Ele „reprezintă «poarta» și «calea» prin care viața lui Dumnezeu vine în creație, o izbăvește de păcat și de moarte, o face vie și o sfințește“⁷. În calitatea ei de Trup al lui Hristos Biserica este domeniul în care este prezent și în care lucrează Duhul Sfânt⁸.

Relația strânsă, ființială, dintre Sfintele Taine și Biserică este dată în Hristos însuși, Care a întemeiat și instituit Biserica și Tainele ei⁹. Cincizecimea care a avut loc odinioară se împlinește mereu în sânul Bisericii, în Sfintele Taine, grație ierarhiei sacramentale¹⁰.

5. Pr. dr. Mihai Valică, prof. univ. dr. Pavel Chirilă, asist. soc. drd. Andreea Băndoiu, ec. drd. Cristian George Popescu, *op. cit.*, p. 193.

6. Pr. prof. Dumitru Radu, *Sfintele Taine*, în vol. „Îndrumări misionare“, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 506.

7. Panayotis Nellas, *Omul-animal îndumnezeit*, Studiu introductiv și traducere diac. Ioan I. Ică jr. Deisis, Sibiu, 1994, p. 103.

8. Serghei Bulgakov, *Ortodoxia*, trad. rom. de Nicolae Grosu, Ed. Paideia, 1997, p. 8.

9. Pr. prof. Dumitru Radu, *art. cit.*, p. 506.

10. Serghei Bulgakov, *op. cit.*, p. 125.

Preotul este vasul ales de Dumnezeu și „așezat la răscrucea dintre cer și pământ să mijlocească suprema întâlnire, tainica îngemănare dintre omenească și dumnezeiească în spațiul sacru al Sfințelor Taine”¹¹.

Sfintele Taine arată că pogorârea Duhului Sfânt înseamnă coborârea la noi, în mijlocul nostru, a darurilor lui Dumnezeu iar Biserica cântă atât de frumos și pătrunzător această realitate spirituală: „Prin Sfântul Duh izvoară izvoarele harului, care adapă toată făptura spre rodire de viață”¹².

Prin Sfintele Taine oamenii ajung dumnezei și fii ai lui Dumnezeu,¹³ iar firea noastră omenească se învrednicește de cinstea care numai Domnului I se cuvine, și se ridică la atâta mărire, încât ajunge părtașă la însăși cinstea și firea dumnezeiască¹⁴. De aceea, Biserica, prin Sfintele Taine poate să vindece și să înnoiască umanitatea reorientând-o spre Hristos. Pe acest temei, nu există Taine în afara Bisericii, ci numai în Biserică, săvârșite mai întâi de Sfinții Apostoli și apoi, chiar din timpul lor, de episcopii și preoții Bisericii. Dar nu există nici Biserică fără Taine, deoarece încorporarea oamenilor în Hristos și prin urmare, calitatea de creștin a acestora precum și creșterea lor în Hristos ca mădulare ale Trupului Său nu se realizează decât prin Sfintele Taine¹⁵.

„Răsăritul, teocentric, înainte de a considera în Taine remediul suprem al nevoilor noastre, vede în ele Epifania, arătarea lui Dumnezeu și efuziunea energiilor îndumnezeitoare”¹⁶.

Deși după natura lui, harul sfințitor este unul singur, ca energie dumnezeiască necreată, împărtășit de toate Tainele, totuși, prin lucrarea pe care o împlinește, prin destinația pe care o are, el se deosebește de la Taină la Taină¹⁷.

11. Pr. prof. Ion Buga, *Pastorală calea preotului*, ed. a II-a, București, 1999, p. 167.

12. Antifonul 2 de la glasul 4, *Catavasier*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București 2000, p.134.

13. Nicolae Cabasila, *Despre viața în Hristos*, trad. rom. de pr. prof. dr. Teodor Bologae, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1997, nota 57, p. 33; Sf. Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Duh*, IX, P.G. 32, col. 109.

14. Nicolae Cabasila, *op. cit.*, p. 33.

15. Pr. prof. Dumitru Radu, *Sfintele Taine*, p. 507.

16. Paul Evdokimov, *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, trad. rom. pr. dr. Vasile Răducă, Ed. Anastasia, 1995, p. 117.

17. Pr. prof. Dumitru Radu, *op. cit.*, p. 508.

Fiecare Taină presupune invocarea, „epicleza“, Duhului Sfânt și în acest mediu sacramental este primită energia Duhului care se revarsă asupra celui care primește o Taină și îl încorporează în Biserică¹⁸.

Dintre cele șapte sfinte Taine Mântuitorul a rânduit pentru alinarea suferințelor și vindecarea bolilor trupești și sufletești **Taina Sfântului Maslu**, numită și ungera sfântă „în numele Domnului“ conform textului (Iacob 5, 14).

Sfântul Maslu (gr. to Evhelaio = Eleoungere; slv. Sveatâi Elea, Eleosveštenia = ungera cu untdelemn, slujba untdelemnului; de la vechiul cuvânt slav „Maslo“ = ulei, unger)¹⁹ – este slujba sfântă a Tainei vindecătoare de suferințe și boli, prin care Biserica se roagă, prin sfinții ei slujitori (episcopii și preoții), pentru sănătatea bolnavilor și le acordă iertarea păcatelor prin ungera cu untdelemn sfințit²⁰.

Sfânta Taină a Maslului are temeieri solide și rădăcini adânci, mai întâi în Vechiul Testament și apoi în activitatea minunată a Mântuitorului, în practica și învățătura Sfinților Apostoli. Putem spune, cu drept cuvânt, că este înstituită „pe temelie apostolilor și a proorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind însuși Iisus Hristos“ (Efeseni 2: 20).

Cu toate că Taina sfântului Maslu are ca suport și temei întreaga Sfânta Scriptură, în privința realității și instituirii ei dumnezeiești se face de obicei referire la Sfânta Evanghelie după Marcu (6, 13 și 16, 17-18), unde citim că Iisus a trimis înaintea Sa câte doi ucenici, care ungeau cu untdelemn pe mulți bolnavi și aceștia se făceau sănătoși²¹. Se mai invocă apoi, desigur, cunoscutele cuvinte din Epistola Sfântului Iacob (5, 14-15): „*Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn, în numele Domnului. Și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav și Domnul îl va ridica, și de va fi făcut păcate se vor ierta lui*“.

18. Pr. Dumitru Stăniloae, *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Ed. Deisis, Sibiu, 1995, p. 108; Paul Evdokimov, *Prezența Duhului Sfânt...*, p. 118.

19. Pr. prof. dr. Ene Braniște, prof. Ecaterina Braniște, *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, Ed. Diecezană Caransebeș, 2001, p. 282.

20. *Ibidem*, p. 282; Pr. prof. dr. Ene Braniște, *Liturgica Specială*, ed. a III-a, Ed. Nemira, 2002, p. 328.

21. Hristu Andrusos, *Simbolica*, trad. prof. univ. dr. Iustin Moisesescu, Craiova, 1955, p. 323.

Deși Taina Sfântului Maslu este ultima din șirul sfințelor Taine, totuși, nu este cea mai puțin însemnată; dimpotrivă, dacă lucrarea celorlalte Sfinte Taine premergătoare vizează în primul rând sufletul – și prin el, desigur, trupul credinciosului, Taina Maslului este, prin excelență, rânduită pentru însănătoșirea trupului, dovadă și aceasta de câtă cinste se bucură trupul omenesc în fața lui Dumnezeu. Prin rugăciunile cuprinse în slujba Maslului se cere deodată de la bunul și milostivul Dumnezeu, vindecarea trupului și a sufletului celui aflat în suferință²².

Preotul, în calitatea lui de păstor de suflete, se cuvine să-și pregătească credincioșii pentru primirea Tainei Sfântului Maslu prin post, rugăciune și spovedanie, așa cum prevede rânduiala²³.

Această Sfântă Taină trebuie săvârșită, după tradiția Bisericii, de mai mulți preoți (7, 5 sau cel puțin 3, iar în cazuri deosebite pot fi și 2)²⁴. Se înțelege însă că această rânduială nu are fond dogmatic, ci numai caracter ceremonial, pentru că nu există nicio urmă despre vreo învățătură a Bisericii, potrivit căreia preotul ar primi prin hirotonie calitatea harică de a săvârși singur doar șase din cele șapte Sfinte Taine. Astfel, este evident că rânduiala privitoare la numărul preoților care trebuie să slujească împreună la săvârșirea sfintei Taine a Maslului are numai un caracter ceremonial și general religios, iar nicidecum un caracter dogmatic. Cum însă această rânduială are o confirmare constantă prin practică și, deci, prin obicei, canonic vorbind, ea trebuie observată ca normă legală obligatorie²⁵. Șapte este un număr simbolic amintindu-ne de cele șapte daruri ale Duhului Sfânt (Isaia 11, 2-3), precum și de alte fapte minunate din istoria sfântă a Vechiului Testament, care au fost ulterior privite ca niște prefigurări ale acțiunii și efectelor Sfântului Maslu²⁶. De aceea, rânduiala sfântului Maslu cuprinde

22. Pr. prof. univ. dr. Gheorghe Lițiu, pr. lect. univ. dr. Dorel Man, *Curs de Teologie Pastorală*, Ed. Universității din Oradea, 2002, p. 190-191.

23. *Ibidem*, p. 192; *Molitfelnic*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1992, p. 114.

24. Pr. prof. dr. Liviu Streza, *Sfintele Taine*, în vol. „Credință Ortodoxă și viață creștină”, Sibiu, 1992, p. 303; *Molitfelnic*, p. 114.

25. Arhid. prof. dr. Ioan N. Floca, *Drept Canonic Ortodox, legislație și administrație bisericască*, vol. II, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1990, p. 40.

26. Astfel, șapte au fost preoții care sunau din trâmbițe și de șapte ori a fost înconjurată cetatea Ierihonului, când israeliții au cucerit-o, la intrarea lor în pământul sfânt, după izbăvirea din robia egiptenilor (Iosua 6, 13-16). Și tot de șapte ori s-a rugat prorocul Ilie pe muntele Carmel, până când Dumnezeu a dat ploaie pământului ars de secetă (III Regi

șapte apostole, șapte evanghelii, precum și șapte rugăciuni deosebite pentru binecuvântarea untdelemnului și tămăduirea bolnavului (câte una pentru fiecare preot), urmate de ungerea de șapte ori a principalelor părți ale trupului celui bolnav, rostindu-se rugăciunea „*Părinte Sfinte, doctorul sufletelor și al trupurilor...*”²⁷. Pe aceste considerente această taină mai e cunoscută la greci și sub numele de „taina celor șapte preoți” (*Heptapadion*), iar în rusește sub numele de „soboravanie”, adică slujba adunării sau soborului (preoților)²⁸.

Cei care pot să primească această taină sunt toți credincioșii, nu numai cei bolnavi trupește, ci și cei bolnavi sufletește. Totuși, săvârșirea Tainei Maslului este oprită persoanei decedate²⁹. Prin această Taină se cere și se dobândește nu numai tămăduirea trupească, ci și tămăduirea sufletească, prin iertarea păcatelor, de care are nevoie orice credincios³⁰.

Sfânta Taină a Maslului se poate repeta de mai multe ori, ca și Sfânta Taină a Spovedaniei și a Împărtășaniei, dar, spre deosebire de celelalte Sfinte Taine, aceasta nu produce nici măcar în mod excepțional vreun efect juridic asupra primitorului³¹.

În ceea ce privește locul și timpul săvârșirii, sfântul Maslu poate fi oficiat fie la Biserică (în cazul maslului de obște), fie la casa bolnavului sau chiar în spital, dacă bolnavul este internat. Iar ca timp, săvârșirea lui nu e legată de zile anumite, ci se poate face oricând e nevoie. Se obișnuiește însă să se facă mai ales în zilele de luni, miercuri și vineri, și de preferință în timpul posturilor de peste an³².

18, 42-44). Prorocul Elisei l-a înviat pe un tânăr mort, culcându-se peste el de șapte ori (IV Regi 4, 34-35); și tot de șapte ori s-a cufundat în Iordan Neeman sirianul, când s-a curățit de lepră, potrivit sfatului prorocului Elisei (4 Regi 5, 14); Pr. prof. dr. Ene Braniște, *Liturgica Specială*, p. 329.

27. *Molitfelnic*, pp. 131-132.

28. Pr. prof. dr. Ene Braniște, *Liturgica specială*, p. 329; Pr. prof. dr. Ene Braniște, prof. Ecaterina Braniște, *Dicționar enciclopedic...*, p. 282.

29. Dr. Nicodim Milaș, *Dreptul bisericesc oriental*, p. 563, apud pr. prof. dr. Constantin Rus, *Curs de Drept canonic*, pentru anul IV, xeroxat, p. 61; Pr. prof. dr. Ene Braniște, *Liturgica specială*, p. 328.

30. Pr. prof. dr. Liviu Streza, *Sfintele Taine și Ierurgiile în viața Bisericii și a credincioșilor*, în rev. „Revista teologică”, III (1993), nr. 3, p. 8.

31. Arhid. prof. dr. Ioan N. Floca, *Drept Canonic Ortodox...*, p. 41.

32. Pr. prof. dr. Ene Braniște, *Liturgica specială*, p. 330.

Untdelemnul, balsamul trupesc (cf. Luca 10, 34), constituie materia acestei taine, care, prin invocarea de șapte ori a lui Dumnezeu în rugăciunea de sfințire „Doamne, Care cu mila și cu îndurărilor Tale tămăduiești zdrobirile sufletelor și ale trupurilor noastre...”³³ devine balsamul ceresc, „spre tămăduirea și spre izbăvirea de toată patima și întinăciunea trupului și a sufletului și de toată răutatea”³⁴.

În tradiția răsăriteană ortodoxă, Maslul nu este o pregătire pentru moarte („extrema unctio“) și nici nu se administrează o singură dată în ultimele clipe ale vieții („in articulo mortis“), fără speranța tămăduirii. Împărăția lui Dumnezeu este viața veșnică, de aceea regenerarea umanului este „un semn al împărăției”³⁵.

Oricare ar fi evoluția bolii, ungerea simbolizează mila și iertarea dumnezeiască și, totodată, eliberarea din cercul vicios al păcatului, al suferinței și al morții, în care firea umană căzută este ținută captivă. Milostivă față de suferința omenească, și întrunită laolaltă ca să se roage pentru mădularul ei suferind, Biserica lui Hristos, prin preoții ei, cere ușurare, iertare și vindecare pentru cel bolnav. Acesta este sensul adevărat al Maslului³⁶.

Taina Sfântului Maslu nu se substituie, în cazul bolilor de natură fizică, tratamentul medical, deoarece și medicii sunt lăsați de Dumnezeu pentru alinarea suferințelor celor bolnavi, dar, când „articulația dintre trup și suflet este atinsă, atunci numai un act de «ungere dumnezeiască», în chip tainic poate să refacă această rană”³⁷.

Chiar dacă sănătatea trupească nu este restabilită deplin prin lucrarea Tainei Maslului, articulația care ține omul în existență veșnică este întărită cu harul lui Dumnezeu. De aceea, Taina Maslului constituie unul din „semnele“ anticipate ale învierii trupului și ale Împărăției lui Dumnezeu; credinciosul având astfel în simțurile sale trupești și sufletești, încă din această viață, o pregustare a restaurării și nemuririi viitoare³⁸.

33. *Molitfelnic*, p. 125.

34. *Ibidem*, p. 125; Pr. prof. dr. Liviu Streza, *Sfintele Taine*, în *op. cit.*, p. 303.

35. Pr. prof. dr. Ion Bria, *Dicționar de teologie ortodoxă, A-Z*, ediția a II-a, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1994, p. 249.

36. John Meyendorff, *Teologia Bizantină*, trad. rom. de pr. conf. dr. Alexandru I. Stan, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1996, p. 266; Radu Ciobanu, *Mic dicționar de cultură religioasă*, Ed. Helicon, Timișoara, 1994, p. 151-152.

37. Pr. prof. dr. Ion Bria, *Dicționar de teologie...*, p. 249.

38. *Ibidem*, p. 249.

Se poate spune că Maslul este Taina speranței în făgăduințele Împărăției lui Dumnezeu. „Ea arată îndeosebi valoarea trupului, destinat să fie proslăvit prin participarea după har la trupul îndumnezeit al lui Hristos”³⁹.

Pastorația bolnavilor prin administrarea sfântului Maslu prezintă o importanță deosebită în contextul activității pastorale a preotului. Acolo unde întâlnește diverse superstiții sau temeri legate de administrarea și efectele Tainei Maslului, se cuvine să insiste explicând corect învățătura Bisericii.

Credem că ar trebui să facem mai mult în privința slujirii sfântului Maslu, lămurind pe credincioși asupra instituirii și practicării acestei Taine de-a lungul istoriei Bisericii, precum și asupra efectelor ei vindecătoare. I-am feri astfel pe credincioșii noștri de falșii vindecători sau „purtătorii de har”, care amăgesc pe cei lesne crezători și lipsiți de cunoaștere. Trebuie să arătăm că nici o vindecare, dacă are loc, nu se face prin vrednicia sau meritul slujitorului, (cu atât mai puțin a celor din afara Bisericii), ci prin mila cea mare a lui Dumnezeu, care „nu voiește moartea păcătosului ci îndreptarea lui”, pentru iubirea nemărginită a celui pe care Îl invocăm numindu-l „doctorul sufletelor și al trupurilor”, Mântuitorul Iisus Hristos⁴⁰.

Prin săvârșirea Sfântului Maslu și cu ajutorul harului dumnezeiesc nu facem decât să întărim și să mângâiem sufletele, fapt care, la rândul său, întărește și trupurile celor aflați în suferință trupească sau sufletească.

Sfântul Maslu este și rămâne semnul milei dumnezeiești față de suferințele bolnavilor: „E sabie asupra diavolilor și foc care mistuiește patimile sufletelor prin rugăciunile preoților”, e taina vindecării prin credință și har⁴¹. Slujbele Bisericii în general, și Taina Sfântului Maslu, în particular, reprezintă remediile oferite de Biserică pentru vindecarea sufletească și trupească a credincioșilor bolnavi și, uneori, o unică sursă de redobândire a sănătății. Sfântul Maslu săvârșit cu credință și cu post pentru cei bolnavi „reprezintă una din cele mai puternice slujbe și rânduieli de vindecare a bolilor sufletești și trupești în Biserica Ortodoxă”⁴².

39. *Ibidem*, p. 249.

40. Pr. prof. univ. dr. Gheorghe Lițiu, pr. lect. univ. dr. Dorel Man, *op. cit.*, p. 191-192.

41. Pr. conf. dr. Dumitru Megheșan, *Teologia Sfintelor Taine*, Ed. Universității din Oradea, 2005, p. 359.

42. PS Andrei Făgărășanul, *Sfântul Maslu – Taina vindecării noastre*, în „Îndrumător bisericesc pe anul 2012”, Ed. Andreiana, Sibiu, 2012, p. 149.

3. Câteva aspecte cu privire la pastorația bolnavilor

Păstorul de suflete râvnitor și conștient de responsabilitățile sale are printre îndatoririle de seamă și aceea de a se îngrijii de bolnavii din parohia sa. El este dator să-i cerceteze pe cei bolnavi, să se roage pentru ei, să-i îmbărbăteze în suferințele lor, ajutându-i astfel să depășească mai ușor povara neputinței. Preotul este urmașul și reprezentantul Mântuitorului în mijlocul credincioșilor săi. În această calitate el trebuie să urmeze întru totul exemplul Lui și în ceea ce privește pastorația și îngrijirea bolnavilor. Se știe că în această privință Mântuitorul a avut o dragoste nemărginită și a arătat un interes deosebit față de oamenii bolnavi. El a poruncit apostolilor, și prin ei tuturor urmașilor lor, următoarele: „*Tămăduiți pe cei neputincioși, înviați pe cei morți, curățiți pe cei leproși, pe demoni scoateți-i...*“ (Matei 10, 8). Durerile trupești influențează de cele mai multe ori în chip nefavorabil asupra sufletului omenesc, așa încât mulți credincioși bolnavi devin nervoși, deprimați, descurajați și, uneori, revoltați chiar și împotriva autorității divine pentru durerile care îi încearcă. Unii dintre ei ajung foarte ușor la o totală disperare. Aceste stări sufletești influențează, la rândul lor, în chip negativ asupra organismului bolnav. S-a dovedit că în asemenea cazuri tămăduirea bolilor trupești devine o imposibilitate chiar și pentru medici, dacă nu se acționează puternic, pe lângă medicația specifică, și asupra sufletului bolnavilor⁴³.

În această situație cine poate mai bine decât preotul să influențeze în chip pozitiv asupra sufletului credinciosului bolnav, pentru a-l liniști, a-l mângâia, a-l încuraja, a-i da nădejdi noi de sănătate și de viață fericită? Cine altul în afară de preot poate să-l împace pe bolnavul credincios cu Dumnezeu și să-l asigure de bunăvoința, de iertarea, de dragostea și ajutorul Părintelui ceresc?⁴⁴

„Pe cât este de frumoasă lucrarea de mângâiere sufletească, de consolare a bolnavului, pe atât este ea de grea. Nu este lucru ușor să poți să redai unui om bolnav liniștea sufletească, pacea adevărată, resemnarea în dureri și încrederea în puterile lui trupești și sufletești. Desigur, pentru motivul acesta s-a spus că în această lucrare preotul trebuie să aibă multă sensibili-

43. Prot. dr. Spiridon Căndea, *Îngrijirea pastorală a credincioșilor bolnavi*, în revista „Mitropolia Ardealului“, anul II (1957), nr. 1-2, p. 88-89.

44. *Ibidem*, p. 89.

tate sufletească, mult tact pastoral și adeseori aici are să treacă el examenul cel mai greu, examenul adevăratei lui preoții⁴⁵.

S-a constatat de foarte multe ori în activitate pastorală faptul că în multe familii creștine preotul n-a fost niciodată atât de bine primit și atât de dorit ca atunci când a venit să cerceteze pe cei bolnavi. Credincioși care atâta timp cât au fost sănătoși n-au fost prea religioși și n-au frecventat Biserica, se dovedesc acum foarte dornici să stea de vorba cu preotul, să fie cercetați, mângâiați și ajutați în suferințele lor de către părintele lor sufletesc. Se întâmplă adeseori ca tocmai durerile să fie acelea care vorbesc bolnavului despre nimicnicia acestei vieți trecătoare, despre nesiguranța și efemeritatea plăcerilor trupești, despre neputința bogățiilor materiale, despre instabilitatea gloriei și a puterii, despre gravitatea păcatelor săvârșite și chiar despre Dumnezeu. În asemenea cazuri prezența preotului în jurul bolnavului nu este numai dorită, ci imperios necesară, chiar indispensabilă. Adeseori în asemenea împrejurări excepționale din viața unui om se fac adevărate convertiri religioase, cu urmări pozitive pentru tot restul existenței⁴⁶.

Cercetarea atentă și îngrijirea bolnavilor cu delicatețe sufletească face să crească autoritatea, stima și încrederea credincioșilor în preotul lor. Credincioșii privesc cu bucurie și deosebit respect opera samariteană a preotului lor și sunt total nemulțumiți atunci când păstorul lor sufletesc se dovedește a fi indiferent, în fața durerilor și nenorocirilor care îi încearcă. Această activitate pastorală, făcută cu responsabilitate, deschide totdeauna inimile, sufletele și casele credincioșilor pentru primirea Cuvântului vieții pe care îl propovăduiește preotul. Casa credinciosului bolnav devine astfel un amvon al vestirii creștine iar activitatea pastorală a preotului în această casă are influență binefăcătoare asupra tuturor membrilor familiei respective⁴⁷.

În cadrul acestei activități pastorale, preotul întâlnește adeseori și exemple de răbdare pilduitoare, de credință profundă și de acceptare a suferinței. Prin astfel de cazuri activitatea pastorală a preotului devine o școală, în care el învață să-i cunoască pe credincioși, să descopere și să

45. *Ibidem*, p. 93.

46. Prot. dr. Spiridon Căndea, *art. cit.*, p. 89.

47. *Ibidem*, p. 89-90.

aprecieze virtuțile creștine. Preotul însuși câștigă și crește în tărie și virtute prin asemenea exemple⁴⁸.

Între obiectivele importante ale pastorației bolnavilor se numără și intensificarea vieții de rugăciune a acestora. Rugăciunea este pentru sufletul bolnavului ceea ce sunt medicamentele pentru trupul lui. Prin ea ne unim cel mai ușor cu Dumnezeu și fără ea ne îndepărtăm cel mai mult de Dumnezeu, precum spunea venerabilul părinte Ilie Cleopa, că nimic nu-l păgubește pe om mai mult ca lipsa rugăciunii, și nimic nu-l apropie pe om mai mult de Dumnezeu ca rugăciunea. De aceea, preotul trebuie necondiționat să-i învețe pe bolnavi să se roage stăruitor, cu căldură și cu convingere deplină în ajutorul trupesc și sufletesc pe care Dumnezeu îl poate trimite asupra lor⁴⁹.

Pentru a sublinia importanța rugăciunilor în viața celor suferinzi preotul se va ruga el însuși la patul bolnavului. Fiecare vizită făcută de către preot la bolnavi se cuvine să fie începută cu binecuvântarea bolnavului și a casei lui și trebuie încheiată cu rugăciuni, făcute la patul bolnavului. Preotul este dator să se roage pentru bolnavii din parohia sa și cu prilejul săvârșirii cultului divin în Biserică. Este de mare importanță pastorală ca preotul să-i pomenească la Proscomidie pe cei bolnavi. Problema redobândirii sănătății acestor bolnavi trebuie să depășească totdeauna interesele mărunte, de ordin material ale preotului, iar rugăciunile și pomenirile lor în cadrul cultului divin se cuvine a fi făcute fără nici o pretenție de natură materială⁵⁰. Dumnezeu cu siguranță nu va rămâne dator față de acel păstor.

Cu prilejul vizitării bolnavilor preotul este dator să-i îndemne și pe membrii familiei respective să se roage zilnic pentru ușurarea și tămăduirea celui bolnav. Casa fiecărui bolnav trebuie transformată într-un altar de rugăciuni comune, de rugăciuni calde și stăruitoare, adresate Doctorului sufletelor și al trupurilor noastre, adică Mântuitorului nostru Iisus Hristos⁵¹.

Preotul intră în casa fiecărui credincios bolnav ca păstor de suflete, ca părinte iubitor, ca doctor sufletesc și ca trimis al lui Dumnezeu. De aceea, scopul cel mai înalt al cercetării bolnavilor de către preot este totdeauna

48. *Ibidem*, p. 90.

49. *Ibidem*, p. 95-96.

50. *Ibidem*, p. 96.

51. *Ibidem*, p. 96-97.

acela al îngrijirii sufletului. Salvarea și mântuirea sufletului este și rămâne scopul ultim al pastorației bolnavilor și, în general, al oricărei pastorații creștine⁵². Iată doar câteva din motivele care fac ca problema păstoririi bolnavilor să fie deosebit de importantă nu numai pentru cei suferinzi, ci pentru toți credincioșii din parohie, pentru păstorul de suflete și pentru întreaga lui activitate pastorală.

Cunoscând aceste realități putem spune că preotul este dator, cu timp și fără de timp, să lucreze în via Domnului, mai ales prin administrarea corectă și conștiințioasă a Sfintelor Taine – acest tezaur neprețuit al Bisericii – care rămân printre cele mai importante mijloace de asanare și, totodată, de vindecare trupească și moral-spirituală a societății omenești.

Slujbele Bisericii în general, și Taina Sfântului Maslu, îndeosebi, reprezintă remediile oferite de Biserică pentru vindecarea sufletească și trupească a credincioșilor bolnavi și, uneori, unica sursă de redobândire a sănătății.

52. *Ibidem*, p. 93.